

KOSGEB'İN AYAKKABI ÜRETİMİNİ İYİLEŞTİRME VE GELİŞTİRME PROJESİNİN I. ULUSAL KÜÇÜK İŞLETMELER AYAKKABICILIK SEMPOZYUMU IŞIĞINDA DEĞERLENDİRİLMESİ

Necati TAŞKIRAN (*)

ÖZET

I.Ulusal Küçük İşletmeler Ayakkabıcılık Sempozyumunun temel sonuçlarından birisine göre ayakkabı sanayii standart üretim için makinalaşması koşuluyla büyük bir ihracat potansiyeline sahip olabilecektir. Bu noktadan hareketle, Küçük ve Orta Ölçekli Sanayii Geliştirme Başkanlığı (KOSGEB) ayakkabı üretimini iyileştirme ve geliştirmeye yönelik bir proje hazırlatmıştır. Bu makale, söz konusu projeyi vurgulanan sempozyum ışığında değerlendirmeye çalışmaktadır.

Giriş: Kamu sektöründe Sümerbank-Beykoz Müessesesi, özel sektörde yirmiye yakın fabrika niteliğinde makinalaşmış üniteler bütün ülke düzeyine yayılmış 15.000'i aşkın küçük atölyeler ve lastik-plastik ayakkabı ile spor ayakkabı üreten 40'a yakın büyüklü küçüklü işletmeler Türk Ayakkabı Sanayii'ni oluşturmaktadırlar.

Ülkemizde ayakkabı üretiminin % 80'lik kısmını küçük sanatkâr atölyeleri gerçekleştirmektedir (Çoruh, 1987; 21).

Türkiye'de ayakkabı kelimesi ata sözlerine ve deyimlere girmiştir. Bir zamanlar Farsça dilinin rağbette olduğu dönemde, ayakkabı ile eşanlamda olan ve ayak örten anlamına gelen Pa-buş (pabuç) kelimesi de kullanılmıştır. Türkçemizde ayakkabı ya da pabuç üzerine söylenmiş pek çok söz vardır (Yiğitbaşı, 1987; 9).

1) Güvenilmez anlamına gelen,	o sağlam ayakkabı değil.
2) Korkmamak anlamına gelen,	pabuç bırakmamak.
3) Tehlikeli durum anlamına gelen,	pabuç pahalı.
4) Gözden düşmek anlamına gelen,	pabucunu dama atmak.
5) Kovulmak anlamına gelen,	pabucunu eline vermek.
6) Güç bir duruma sokmak anlamına gelen,	pabucunu ters giydirmek.
7) Telâşlı bir iş yapmak anlamına gelen,	iki ayağını bir pabuca sokmak.
8) Hiç bir şey alamazsın anlamına gelen,	pabucumu alırsın.
9) Bir işi bitirmek için çok koşmalı anlamına gelen,	pabuç eskitmek.
10) Acele ve korkuyla bırakıp gitmek anlamına gelen,	pabucsuz kaçmak.

(*) Doç.Dr., D.E.Ü. İ.İ.B.F. İşletme Bölümü

Ürettikleri ayakkabıların ata sözlerimizde yer aldığı bir sanat kolu mensuplarının, çeşitli sorunlarına eğilmek kuşkusuz üniversitelerimizin de görevi olmalıdır.

Nitekim bu görüşden hareketle, Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Türkiye Ayakkabıcılar Federasyonu, İzmir Esnaf ve Sanatkarlar Dernekleri Birliği ve İzmir Ayakkabıcılar Derneği ile müştereken 21-22 Mart 1987 yılında İzmir'de "I. Ulusal Küçük İşletmeler Ayakkabıcılık Sempozyumu" düzenlemiştir.

Ülkemizde bu konuda düzenlenen ilk bilimsel sempozyum sonunda ulaşılan temel sonuçlardan birisi, sektörün makinalaşmaya yönelme zorunluluğudur. Başka bir deyişle, sektör makinalı üretime geçmediği takdirde, bu sektörün ihracat şansının olamayacağı, iç pazarda yoğun rekabetle yaşayıp gelişme gösteremeyeceğidir. Buna karşın, bu sektörün makinalı üretime yönelmesi halinde önemli bir ihracat potansiyeline sahip olabileceğidir.

Nitekim, 1988 yılından itibaren başlayan makinalı üretime yönelme eğiliminin artması sayesinde, 1985'de 20 milyon olan ihracaat, 1994 yılında 159 milyon 454 bin dolara ulaşmıştır (D.I.E; 1995). Kayıt dışı gerçekleşen Karadeniz sınır ticareti gözönünde tutulduğunda, vurgulanan ihracatın 300 milyon doları rahatlıkla geçebileceği ifade edilmektedir(*).

Konu ile ilgili kişiler, vurgulanan sempozyumda, eğer sektörün sorunlarına eğilinir, sektörün dünya ayakkabıcılık sektörüne uygun makinalaşması sağlanırsa, ihracatın rahatlıkla 2 milyar dolara ulaşabileceğini dile getirmişlerdir. Bu görüş itibar görmüş, yalnız Fransa'nın 1986 yılında 2 milyar doların üstünde ithalatının olduğu vurgulanmıştır (F.N.I.C.F, 1988; 39).

Bu nedenle makinalaşmanın önemini vurgulayabilmek için, sempozyum kitapçığının ön kapağında, elle çalışan bir ayakkabıcı sanatkarın makinalı çalışmayı düşünen bir görüntü çizimi yer almıştır.

A- I. ULUSAL KÜÇÜK İŞLETMELER AYAKKABICILIK SEMPOZYUMU SONRASI GERÇEKLEŞTİRİLEN İTALYA SEYAHATI İLE İLGİLİ GÖZLEMLER VE ÖNERİLER

Vurgulanan sempozyumdan sonra Türkiye Ayakkabıcılar Federasyonu ve Ayakkabı Sanayicileri Derneği ortaklaşa İtalya'ya bir tetkik seyahati düzenlemiştir. Bu tetkik seyahati İtalya'nın Milano kentinde her yıl 13-16 Mayıs tarihlerinde düzenlenen «Ayakkabı Makinaları Fuarı»'na rastlatılmıştır. Bu tetkik seyahatine Türkiye Ayakkabıcılar Federasyonu Başkanı Sayın Temel Çaruh, ayakkabı Sanayicileri Derneği Başkanı Sayın Ali Yeşil, Devlet Plânlama Teşkilatından Deri ve Deri Mamûlleri Sektörü Uzmanı Sayın Mustafa Özçörekçi

(*) İzmir Ayakkabıcılar Odası Görüşme Notları.

sempozyumu organize eden kurumlardan birisi olan Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesinden, aynı zamanda Üniversite Araştırma ve Uygulama Merkezi Müdürü olan Sayın Doç. Dr. Mete Oktav ve Doç. Dr. Necati Taşkıran katılmışlardır.

Heyet 12 Mayıs 1987 tarihinde İstanbul'dan Milano'ya hareket etmiş, 13 Mayıs'da "Ayakkabı Makinaları Fuarı"nı gezerek, Ayakkabı Makinaları Üreticileri Derneği üst düzey yöneticileri ile temas kurmuştur. Dernek yöneticileri heyeti sıcak bir şekilde karşılamıştır. Dernek yöneticilerine Türkiye'de ayakkabı üretiminin büyük çapta geleneksel yöntemlerle yapıldığı, makinalı üretime geçilmesinin düşünüldüğü heyet başkanı Sayın Temel Çoruh tarafından açık bir şekilde ifade edilmiştir.

Belirtilen amaç doğrultusunda kendilerinden özellikle ayakkabı fabrikaları görebilmemiz konusunda yardımcı olmaları istenmiştir. Bu arada 15 Mayıs 1987 günü «Bologna» şehrinde düzenlenen Uluslararası Ayakkabıcılık Forumu izlenmiş ve yine aynı şehirde organize edilen "Deri ve Aksesuar Fuarı" gezilerek bu sektörün yapmış olduğu büyük gelişmenin görülebilmesi imkânı elde edilmiştir. 18-19 Mayıs 1987 günleri bir hazır taban, bir hazır ökçe ve bir de kadın ayakkabı üreten fabrikalar gezilmiştir. 20 Mayıs 1987 günü yurda dönmüştür.

Heyetin bu tetkik seyahatinde yaptığı tespitleri şöylece sıralamak mümkündür (Taşkıran, 1987; 253).

1- Ayakkabı üretiminin büyük bir sanayi haline dönüştüğü görülmüştür.

2- Ayakkabı üretiminin büyük bir sanayi haline dönüşmesi ek istihdam yaratıcı ayakkabı makina üretiminin de önemli bir sektör haline gelmesine imkân hazırladığı gözlemlenmiştir. Bu sektördeki teknolojinin ayakkabı sanayinin ihtiyaçlarına göre düzenlendiği tespit edilmiştir.

3- Makinalı standart ayakkabı üretime dayanmayan ayakkabıların ihracat şansının olmadığını ve makinalı ayakkabı üretime geçebilmek için de malzeme standardizasyonunun sağlanmasının temel şart olduğu fabrika ziyaretlerinde yerinde görülmüştür.

4- Malzeme standardizasyonuna gidilmesinin önemli miktarda hazır taban, hazır ökçe gibi ara malzeme üreten işletmelerin kurulmasına imkân hazırladığı yerinde yapılan ziyaretlerde görülmüştür. Bu durumun ise, makinalı üretime geçildiğinde faaliyet alanında istihdam azalır yönündeki düşüncenin aksine istihdamı arttırıcı bir ortam hazırladığı tespit edilmiştir.

5- Sanat ve yaratıcılık yönü ağır basan orta ve lüks kaliteli makinalı ayakkabı üretiminde günde 500 çift kapasiteli küçük işletmelerin daha başarılı olduğu tespit edilmiştir. Bu gerçeğin ayakkabı sektörünün en geliştiği İtalya'da

bile, hükümeti küçük ve orta büyüklükteki işletmeleri daha fazla destekleyici politikalar belirlemeye yönlendirdiği gözlemlenmiştir.

İtalya seyahati ve sempozyum sonuçları ışığında, ülkemizde ayakkabıcılık sektörünün gelişebilmesi ve ayakkabı ihracatının arzulanan düzeye yükseltilebilmesi için şöyle bir hareket tarzı önerilebilir (Taşkiran, 1987; 253-254).

1- Ayakkabıcılık sektörünün ülkemizde ve dünyadaki durumu bir üniversitenin araştırma merkezine ayrıntılı şekilde incelettirilmelidir. İnceleme sonucu elde edilen veriler Üniversite, Ayakkabıcılar Federasyonu ve Devlet Plânlama Teşkilatı uzmanlarınca müştereken değerlendirilip üretim türleri ile bu üretim türlerine uygun düşecek işletme büyüklükleri belirlenmelidir. Üretim türleri belirlenmeden makina seçiminin yapılamıyacağı açıktır.

2- Makinalı üretime geçebilmek için malzeme standardizasyonunun sağlanması şarttır. Bu nedenle uygulama modelini ortaya çıkarma çalışmaları başlamadan önce T.S.E. malzeme standardizasyon çalışmalarını süratle tamamlamalıdır. Malzeme standardizasyonuna geçmede özellikle deri ve köselede, Sümerbank öncülük yapmalıdır. Çünkü bu kuruluş öncülük yapabilecek yeterli tesislere sahiptir.

3- Sempozyumda da dile getirildiği gibi, ülkemizde ayakkabı üretiminin büyük kısmını küçük sanatkâr işletmeleri gerçekleştirmektedirler. Aslında sanatkâr vasıflı işletmelerin çok olması ülkemiz yönünden büyük bir avantajdır. Çünkü, yapılan ön tespitler ışığında, özellikle ihracat potansiyeli yüksek olan orta kaliteli deri ve kösele ayakkabı üretiminde makinalı ortalama 500 çift kapasiteli küçük sanatkâr işletmelerinin çok daha başarılı oldukları görülmektedir. Bununla beraber, ülkemiz küçük sanatkâr işletmelerinin bugünkü finansal yapıları gözönünde tutulduğunda, aralarında birleşmeler sağlasalar bile, devletin sağlayacağı finansal destek olmadan bu işletmelerin makinalı üretime geçebilmelerini düşünmek zordur. Bu nedenle, araştırma sonucu ortaya çıkarılacak uygulama modeli çerçevesinde hazırlanacak projelere göre Halk Bankası'nın ya da başka bir devlet yatırım bankasının teşvik edici koşullarda kredi verebilmesi sağlanmalıdır.

4- Ayakkabı sanatkâr işletmelerinin yoğunlaştığı İstanbul ve İzmir gibi şehirlerde uygulama modeli çerçevesinde model işletmeler kurularak sanatkârlara görerek eğitim imkânı sağlanmalıdır.

B- KOSGEB'İN AYAKKABI ÜRETİMİNİ İYİLEŞTİRME VE GELİŞTİRME PROJESİ

Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi İşletmelerini Geliştirme Başkanlığı (KOSGEB) öncülüğünde KOSGEB uzmanlarından Y. Ziya Bayır ile İstanbul Ayakkabıcılar Odası yönetim kurulu üyelerinden Cengiz Kaştan tarafından "Ayakkabı

Üretimini iyileştirme ve Geliştirme" konusunda bir proje hazırlanmıştır (Kaştan ve Kayır, 1995). I. Ulusal Küçük İşletmeler ayakkabıcılık Sempozyumu sonuçlarından büyük ölçüde yararlandığı gözlemlenen bu ayrıntılı projeyi amaç, gerçekleştirilecek faaliyetler, uygulama planı ve projenin sağlayacağı yararlar alt başlıklarıyla özetlemek mümkündür.

1. Projenin Amacı

Ayakkabı sektörü, gerek üretim teknolojisi, gerekse de ham ve yardımcı madde kalitesi ve pazarlama olanakları açısından bazı yetersizliklere sahip olmasına karşın 280.000 kişinin çalıştığı yılda 200 milyon ayakkabının üretildiği ihracat potansiyeli olan önemli bir sektördür.

Bu projenin hedef kitlesi 280.000 kişinin çalıştığı 22.000 işletmenin arasında yer alan küçük ve orta ölçekli işletmelerdir. Ayakkabı sektörü ve bu sektörle bağlantılı sektörlerde yaratılan istihdam ve katma değer projenin sosyal boyutunun önemini ortaya koymaktadır.

Ayakkabı işkolu, az bir yatırımla çok büyük değerlerin elde edilebildiği, ham yardımcı maddelerin yerli olarak üretilebildiği emek yoğun bir sektördür.

VII. Beş Yıllık Kalkınma Planı ÖİK raporuna göre ülkemizde üretilen ayakkabının % 15'i tamamen makinalaşmış işletmeler, % 75'i yarı makinalaşmış işletmeler, % 10'u ise hiç makina bulunmayan işletmeler tarafından üretilmektedir.

Sektörel geliştirme projesi olarak yarattığı istihdam ve katma değer açısından önemli bir sosyal boyuta sahip bu projeye Gümrük Birliği sürecinde ayakkabı sektöründe faaliyet gösteren küçük ve orta ölçekli işletmelerin sorunlarının çözülmesi ve sektörün gelişmesini sağlayacak önlemlerin alınması amaçlanmıştır.

Bu projenin uygulanmasıyla ayakkabı sektörünün darboğazları ortadan kaldırılacak, pazarlama olanakları artırılarak küçük ve orta ölçekli ayakkabı işletmelerinin rekabet gücü yükseltilmiş olacaktır.

2. Gerçekleştirilecek Faaliyetler

Ayakkabı sektörünün geliştirilmesini amaçlayan bu proje kapsamında gerçekleştirilecek faaliyetler ve öngörülen harcama miktarları ve hesaplanmasıyla ilgili açıklamalar aşağıda sunulmuştur.

Faaliyet Konusu	Harcama Tutarı (TL.)
1. Ortak Kullanım atölyeleri	36.618.459.000
2. Yeni Makina Alım Desteği	30.000.000.000
3. Bilgisayarda Model Tasarımı	7.683.708.000
4. Kalite Kontrol Laboratuvarları	25.000.000.000
5. Kalite İyileştirme-Araştırma Desteği	2.500.000.000
6. Eğitim-Pazarlama Desteği	2.500.000.000

2.1. Ortak Kullanım Atölyeleri:

Ayakkabı üretiminin iç ve dış pazarda istenilen düzeye ulaşabilmesi için günümüzün teknolojisine uygun makinalaşmaya yönelmesi ve üretimde makina kullanımına geçilmesi gerekmektedir.

Ayakkabı sanayiinde kullanılan makinaların çok çeşitli ve pahalı oluşu bu sektörde makinalaşmayı güçleştirmiştir.

Ayakkabı işkolunda faaliyet gösteren küçük ve orta ölçekli işletmelerin tek başlarına sahip olmayacakları makinaları temin ederek ayakkabı üreticilerinin toplu olarak bulunduğu bölgelerden; İstanbul, İzmir, Konya, Bartın ve Gaziantep illerinde Ortak Kullanım Atölyesi kurularak bu sektörde teknoloji düzeyinin yükseltilmesi amaçlanmıştır. Bu sayede, ayakkabı sektöründe kalite ve üretim artışı sağlanarak işletmelerin rekabet gücü artırılmış olacaktır.

2.2. Yeni Makina Alım Desteği:

Ayakkabı sektöründe küçük işletmelerin makina kullanımını yaygınlaştırmak ve ayakkabı makina yan sanayinin pazarını genişleterek desteklemek için tahsis edilmesi öngörülen 30.000.000.000 TL. ile 150 işletmeyle başlayacak şekilde, işletme başına 200 milyon TL'lik finansman kolaylığı sağlanacaktır. Sağlanan bu finansmanla ayakkabı makinaları satın alınacak, makina bedelleeri uygun taksitlerle geri ödenecektir.

2.3. Bilgisayar Destekli Model Tasarımı ve İstampa Çıkarma Sistemi:

İki boyutlu tasarım sistemiyle ayakkabı üretiminde bilgisayarın olanaklarından yararlanılacaktır. Stilist tarafından çizilen çizgilerin kolay bir yöntemle bilgisayara girilmesinden sonra istenilen her türlü değişiklik, geliştirme, ölçme ve çoğaltma hassas bir biçimde yapılabilecektir. Bilgisayarda hazırlanan modellerin ıstampaları isteğe göre karton, deri veya PVC levhalar 0.01 milimetre hassassiiyetle kesilebilecektir. Bu program modelin hazırlandığı sırada üretim maliyetinin hesaplanması için ne kadar deriye ihtiyaç olduğunu ve verimli kesimle birim alandan kaç çift saya kesilebileceğini hesaplayabilmektedir.

2.4. Ayakkabı ve Deri Mamülleri Kalite Kontrol Laboratuvarları:

Belirtilen beş ilde kurulacak "Ortak Kullanım Atölyeleri" çerçevesinde kurulması öngörülen bu laboratuvarlar, ayakkabı üretiminde kullanılan girdilerin çekme dayanımı, eskime süresi, su geçirgenliği, gerdirme dayanımı, boya nüfuziyeti, sertlik ve nem gibi özelliklerini ölçmek için gerekli olan mekanik ve kimyasal test cihazları ile donatılacaktır.

2.5. Kalite İyileştirme Ve Araştırma Desteği:

Projenin bu kısmı ayakkabı üretiminde kullanılan ham ve yardımcı madde ve işletme malzemesi gibi ürün kalitesini ve çalışanların sağlığını ve iş güvenliğini etkileyen girdilerin kalitelerinin iyileştirilmesi ve araştırılmasına yöneliktir. Bu amaçlara yönelik 2,5 milyar lira harcama öngörülmektedir.

2.6. Eğitim ve Pazarlama Desteği:

Ayakkabı işkolunda nitelikli eleman bulmak günden güne zorlaşan bir sorundur. Ayakkabıcılık mesleğini yapanların bilgisini, görgüsünü ve deneyimlerini artırıcı, geliştirici eğitim ihtiyacının karşılanması gerekmektedir. Projenin bu kısmı, ayakkabı sektörünün eğitim açığını karşılayabilmek için oluşturulan yurt çapında uygulanacak olan eğitim programlarında temel kitapların basımında ve pazarlama konularında yararlanmak üzere 2,5 milyar lira harcama öngörülmektedir.

Pazarlama konusunda, bir yandan eğitim desteği verilirken, bir yandan da ürün tanıtımına ağırlık verilerek, küçük ve orta ölçekli ayakkabı üreticilerinin yurt içi ve yurt dışı fuarlara katılmaları, ortak sergi ve tanıtım reyonları düzenlemeleri konusunda destek verilecektir. Ayrıca, ayakkabı ürünleri için ülke bazında yurtdışı pazar araştırması yapılacaktır.

3. Uygulama Planı:

"Ayakkabı Üretimini İyileştirme ve Geliştirme Projesi" kapsamındaki makina ve tezgahlar KOSGEB Başkanlığı'nın satın alma usullerine uygun şekilde temin edilecektir. Satın alınan makinalar temin sürelerine göre kuruluş yerlerine taşınarak monte edilecek, denemeleri yapılacak ve kullanımları için gerekli eğitim verilecektir. Haziran 1995 tarihinde başlayacak olan proje faaliyetleri Aralık 1996 tarihinde bitirilecektir.

Bu projenin yönetimi uzman Y. Ziya Bayır tarafından gerçekleştirilecektir.

Proje konusu yatırım tamamlanıp işletme dönemine geçildiğinde her türlü işletme giderleri (personel, elektrik ve sarf malzemeleri gibi) tesisin kullanıcısı durumunda olan ayakkabıcılar kooperatifi veya ayakkabıcıları temsil eden bir kuruluş tarafından karşılanacaktır.

Sanaktârlar proje konusu tesislerden işletme giderlerini karşılamaya yetecek belli bir ücret karşılığında yararlanacaklardır. Sanatkârlar bu ücreti kooperatife ödeyecekler, ücretin belirlenmesi ise Ayakkabıcılar Odası tarafından yapılacaktır.

4. Projenin Yararları:

Bu projenin uygulanmasıyla aşağıdaki yararlar elde edilecektir:

1) Ortak Kullanım Atölyeleri Yönünden: Ayakkabı üreten işletmelerin finansal sıkıntılar nedeniyle satın alamadığı makinalar temin edilerek üretimde makina kullanımını arttırılmış olacak, dolayısıyla teknoloji düzeyi yükseltilecektir. Bu imkanla dünyada ayakkabı üretibinde kullanılan teknoloji kullanılarak öğrenilecektir. Ayakkabı üreticilerinin yatırım yapmadan üretim miktarları artacak ve mamüllerinin kalitesi yükselecektir. Bu da ayakkabı maliyetlerini düşürecektir.

- Ortak kullanım atölyelerinin herbirinin toplam günlük ayakkabı üretim kapasitesi 4.000 adet olacak ve beş ilde 2.500 işletmeye hizmet verilecektir.

- Yılda 600 milyar liralık katma değer yaratılacaktır.

- Üretilen ayakkabıların % 25'i ihracata yönlendirildiğinde 150 milyar liralık ihracat gerçekleştirilebilecektir.

- Ortak kullanım atölyelerinin herbirinin içinde 50 kişi çalışacaktır. Bu atölyeler sayesinde ayakkabı sektöründe gelişme sağlanacak ve büyüyen sektörün dolaylı istihdamı da artacaktır.

2) Bilgisayar Destekli Model Tasarımı Ve İstampa Çıkarma Sistemi Yönünden: Elle yarım günde yapılacak model tasarımı 30 dakikada yapılabilecektir. Ayrıca, kampre ve payların verilmesinde ve serilendirmede hata olasılığı ortadan kalkacaktır.

Gelişmiş ülkelerde kullanılan bu sistem ülkemizde de kullanılmaya başlanacaktır. Bu bilgisayar sistemi sayesinde model hazırlamada deneme sayısı ve hazırlık süresi azaltılarak maliyetler düşürülecek ve kalite arttırılacaktır.

Bilgisayar sistemiyle sekiz saatte 16 model yapılabilmektedir. Küçük işletmelerin her sezonda ortalama 3-5 model kullandığı dikkate alındığında, kurulacak 2 sistemle yılda yaklaşık 1.000-1.200 işletmeye hizmet verilebilecektir.

3) Kalite Kontrol Laboratuvarları Yönünden: Kurulacak laboratuvarlarda ayakkabı üretiminde kullanılan ham ve yardımcı maddelerin kalitesi kullanılmadan önce belirlenecektir. Böylece ham ve yardımcı madde üreticilerinin standart kalitede üretim yapması sağlanacaktır.

Ayakkabı üreticisinin bilmeden kalitesiz malzeme alması önlenecek, ayakkabıların dayanıklılığı artacaktır.

Ayakkabı üretiminde kaliteli malzeme kullanımı fireleri azaltacak, işçi sağlığını olumlu yönde etkileyecek, üretici firmaların tüketicilerle ilişkilerini güçlendirecektir. Bu laboratuvarların kurulmasıyla standart üretim önem kazanacak ve "Kalite Belgesi" için gerekli altyapı kurulmuş olacaktır.

4) Kalite İyileştirme Ve Araştırma Desteği Yönünden: Bu uygulama sayesinde ekonomik koşullara uygun makina, teçhizat ve malzemeler geliştirilerek işçinin verimli çalışması sağlanacak, işçi sağlığı korunacaktır. Küçük işletmelerin yapısına uygun fırın ve çalışma masası gibi makinalar geliştirilerek, bu firmaların adım adım teknolojik düzeylerini yükseltmeleri mümkün olacaktır.

5) Eğitim Ve Pazarlama Desteği Yönünden: Bu uygulama ile ayakkabı üretiminde bilinmesi gereken önemli yöntemler meslek içi kurslarla üreticilere öğretilecektir. Ayrıca, küçük üreticilere modern yönetim, pazarlama ve finansman teknikleri öğretilerek işletme faaliyetlerini yönetirlerken planlama, örgütleme, yürütme, koordinasyon ve denetleme çabalarının bilinçli olarak yürütebilmeleri sağlanacaktır. Mesleki ve teknik eğitim sonucunda, ülkemizdeki üreticiler ayakkabı sanayiinin gelişmiş olduğu ülkelerin kullandığı yöntemleri öğrenecek ve işinde uygulayabilecektir.

Pazarlama desteği kapsamında ayakkabı üreticilerinin yurt içi ve yurt dışı fuarlara katılması sağlanarak yeni müşteri bulmaları, bilgi ve görgülerini arttırmaları için imkan yaratılmış olacaktır. Bu kapsamda yapılacak pazar araştırmalarından yararlanılarak pazarın talep ettiği mamülün planlanarak üretilmesi imkanı elde edilecek, böylece birçok pazarlama ve finans sorunu ortadan kaldırılmış olacaktır.

Bu projeye 500 kişiye eğitim hizmeti verilecek ve 10 adet temel kitabın basılması ve temini desteklenecektir. Ayrıca 25 firmanın yılda iki defa fuarlara katılması ve 500 firmaya pazar araştırma, bilgi ve dökümantasyon hizmeti verilmesi planlanmaktadır.

C. SONUÇ

KOSGEB tarafından hazırlanan projenin I. Ulusal Küçük İşletmeler Ayakkabıcılık Sempozyumu temel sonuçlarına ve sempozyum sonrası gerçekleştirilen İtalya seyahatı gözlem ve önerilerine büyük ölçüde uygunluk gösterdiği görülmektedir. Uygulamalı üretim, pazarlama ve eğitimi de içeren yönleri olan bu projenin uygulanması ile ayakkabı üretiminin iyileştirilmesi ve geliştirilmesi için büyük bir adım atılacağı ortadadır. Projenin başarılı şekilde uygulanması durumunda, küçük işletme sahipleri arasında işbirliği yapma eğilimi artacak, küçük işletmelerin büyük ölçüde günün teknolojilerine göre üretime yönelmeleri sağlanabilecektir. Böylece üretimin kalitesi artacak, sektörün ihracat potansiyeli çok yükselebilecektir.

Projenin bu kadar önemli olmasına rağmen duyularımıza göre, yaşama geçirilmesinde zorlanılmaktadır. Bunun başlıca nedeni olarak kalite kontrol laboratuvarlarını da içeren "Ortak Kullanım atölyelerini" faaliyete geçirecek küçük işletme sahiplerinden oluşan kooperatiflerin kurulamaması ve bazı bürokratik engellerdir.

Görülüyor ki, bu önemli projenin yaşama geçirilebilmesi için KOSGEB'e olduğu kadar, ortak kullanım atölyelerinin kurulacağı şehirlerin Ayakkabıcılar Odalarına da büyük görevler düşmektedir. Odalar üyelerine düzenleyecekleri toplantılar yoluyla bu projeyi iyice anlatmalı, kooperatiflerin oluşmasını sağlayarak ve KOSGEB ile sıkı bir işbirliğine giderek projenin uygulanmasını gerçekleştirmelidirler.

RÉSUMÉ

D'après l'une des conséquences principales Du Premier Symposium Nationale Des Petites Entreprises De La Chaussure, l'industrie de chaussure aurait un grand potentiel d'exportation à condition que'elle soit mécanisée pour une production standardisée. En partant de ce fait, La Direction De Développement Des Petites et Moyennes Entreprises (KOSGEB) vient de faire préparer un projet orienté vers le perfectionnement et le développement de la production de chaussure. Cet article essaie de valoriser le projet dont il s'agit du point de vue de symposium accentué.

KAYNAKÇA

Çoruh, Temel; "Ayakkabı Üretici Sanatkarın Türk Ekonomisindeki Yeri ve Önemi", I. Ulusal Küçük İşletmeler Ayakkabıcılık Sempozyumu, 21 - 22 Mart 1987, Seminer Kitabı, Hazırlayan: Necati Taşkiran, İzmir Esnaf ve Sanatkarlar Dernekleri Birliği, İzmir, 1987.

Devlet İstatistik Enstitüsü; Dış Ticaret İstatistikleri, Ankara, 1995.

Fédération Nationale De L'Industrie De La Chaussure De France; **Résultats Statistiques** 1988, Paris, 1988.

Kaştan Cengiz, Kayır Y. Ziya; "Ayakkabı Üretimini İyileştirme ve Geliştirme Projesi", KOSGEB, Ankara, Mayıs 1995.

Taşkiran Necati; I. Ulusal Küçük İşletmeler Ayakkabıcılık Sempozyumu, 21 - 22 Mart 1987, Seminer Kitabı, Hazırlayan: Necati Taşkiran, İzmir Esnaf ve Sanatkarlar Dernekleri Birliği, İzmir, 1987.

Yiğitbaşı, Ömer; "I. Ulusal Küçük İşletmeler Ayakkabıcılık Sempozyumu Açış Konuşması", 21 - 22 Mart 1987, Seminer Kitabı, Hazırlayan: Necati Taşkiran, İzmir Esnaf ve Sanatkarlar Dernekleri Birliği, İzmir, 1987.